Nr. 4. Kraków, kwiecień 1924. Rok II.

# Rękodzieło i Przemysł

Cena N ru pojedyn. 350.000 Mkp.

**Ogłoszenia:**

| | |
|---|---|
| Cała strona | 150.000.000 |
| Pół strony | 75.000,000 |
| Cwierć str. | 40.000.000 |
| Ósemka | 20.000,000 |

Redakcja i administracja: **Kraków, Podbrzezie 6.**

Godziny urzędowe od 6—8 wieczorem.

Rękopisów się nie zwraca.

Organ Stowarzyszenia żyd. rękodzielników w Krakowie

# Parowa stolarnia i fabryka posadzek

# M. GRÜNBERG

**Kraków — Zwierzyniec, ulica Tatarska 3.**

Telefon 1515. Konto czek. P. K. O. w Warszawie 141.206. Rachunek żyrowy w P. K. K. P. Telefon 1515.

**Wykonuje na zamówienie roboty stolarskie i wszelkiego rodzaju artykuły masowe, jakoteż posiada na składzie drzwi, okna, posadzkę dębową oraz deszczułki w zakres szczotkarstwa wchodzące.**

---

# „DAOL“ TOWARZYSTWO AKCYJNE

**dla fabrykacji lakierów i farb**

## OLIWA (Wolne Miasto Gdańsk).

KONTA BANKOWE:
Bank dla Handlu i Przemysłu Oddział Gdański.
A. G. Girozentrale für Ost- u. Westpreussen, Danzig.

Telefon Oliwa Nr. 223-224.
Adres t legr.: **„DAOLACK“ OLIWA.**
Adres dla przesyłek kolejowych **Oliwa Anschlussgeleis-Lackfabrik**

**Lakiery dla przemysłu, handlu i rzemiosła:**

Japońskie emalje, Farby lakierowe, Farby olejne, Farby dla wagonów Farby dla celów okrętowych, Farby ochronne dla łodzi Szpachtle, Emalje spirytusowe, Lakierowe farby spirytusowe, Lakiery do modeli, Lakiery czarne, Namiastek terpentyny, Lakiery powozowe, Lakiery do szlifowania, Lakiery do mebli, Lakiery dekoracyjne, Lakiery do podłóg, Lakierowe farby do podłóg. Pokosty, Oliwa Sykatywa, Lakiery spirytusowe, Politura Mattyny, Namiastek pokostu.

**Nasze specjalne wyroby:**

**DAOL i FIXOLIN**

**EMALJE i LAKIERY**

**płynne glazury twarde**

są na kwasy, sodę. ług mydlany, wodę zimną i ciepłą, wodę słodką i słoną, benzynę i oleje mineralne zupełnie odporne i niedoścignione
względem dobroci i trwa

**Prz ... o na Małopolskę: „EWIDENCJA**

**dlowa — Kraków, ulica Sebastiana 33.**

Nr. 4. Kraków, kwiecień 1924. Rok 2.

„RĘKODZIEŁO i PRZEMYSŁ"

## Wezwanie
### do członków Stow. żyd. rękodzielników

W krótkim czasie zaczną urzędować komisje szacunkowe dla podatku majątkowego w odnośnych inspektoratach.

Celem sprawiedliwego oszacowania członków naszych wzywamy wszystkich członków by w własnym interesie zgłosili się w godzinach urzędowych w sekretarjacie naszego Stow. celem wypełnienia blankietu informacyjnego.

Informacje te wręczone będą naszym mężom zaufania (członkowi komisji szacunkowej) przy odnośnych komisjach, aby był dokładnie poinformowany o stanie majątkowym każdego członka Stow. żyd. rękodzielników.

Jestto sprawa pilna, leżąca w interesie każdego członka, a to celem uniknięcia późniejszych odwołań, interwencji i t, p.

Termin informacyjny kończy się z dniem 1 maja.

T. D.

## Kilka słów
### o komisjach szacunkowych i o podatku majątkowym.

Ostatnie wymiary podatku obrotowego za I. półrocze 1923 silnie podcięły egzystencje wielu drobnym rzemieślnikom, przemysłowcom i kupcom. Stało się to jedynie przez czynniki zasiadające w komisjach szacunkowych, które to czynniki w przeważnej części najmniejszego pojęcia nie mają o stosunkach w rzemiośle, przemyśle i handlu, a w szczególności nie znają, którzy się tym rzemiosłem czy handlem zajmują, w ich okręgu podatkowym.

W komisjach szacunkowych zasiadają wielcy i bogaci panowie, którzy nie czują co tym drobnym rzemieślnikom i przemysłowcom dolega. Brak tam rzemieślnika lub drobnego kupca, którego obecność ze względu na gwarancję sprawiedliwego traktowania sprawy, widocznie nie jest pożądana. Wynika z tego system protekcyjny, albowiem pokrzywdzony płatnik podatkowy pragnąc wyrządzoną sobie krzywdę usunąć, czyni zabiegi, szukając dróg do komisji szacunkowej. Trud ten nie zawsze się opłaca, gdyż w najlepszym razie interweniujący czlonek komisji szacunkowej, pragnąc wywiązać się z uczynionego przyrzeczenia uzyska dla płatnika ochłap we formie tak minimalnej zniżki, że doprawdy szkoda było całego zachodu.

Mylnem jest przekonanie, jakoby winę tych niedomagań i krzywd ponosił przewodniczący komisji szacunkowej.

Należy z całą stanowczością stwierdzić, że głównymi winowajcami i sprawcami tego opłakanego stanu są jedynie ci panowie, którzy w komisji zasiadają i swoimi tendencyjnymi informacjami, stwarzają podstawę do wymiaru podatku, który niejednokrotnie jest naigrawaniem się zdrowego rozsądku. Jak już na wstępie zaznaczyłem, w komisji szacunkowej zasiadają przestawiciele sfer bogatych, i ci wydają wyroki na drobnych rzemieślników, przemysłowców i handlarzy, niszcząc zawody te w niesłychany sposób. Nic w tem dziwnego, ludzie ci nie znają 95% płatników, co do których wydają opinję przyczem kierują się zasadami, że płatnika szacować należy wedle wielkości szyldu sklepowego lub tym podobnie. Natomiast oględnie obchodzą się ci panowie ze swoimi przyjaciółmi, każąc im płacić drobiazgi do Kasy skarbowej, nie widzą lub widzieć nie chcą ich trybu życia, rozbijania się w autach i roztrwaniania grosza na rozrywki i różne luksusy.

Podatek każdy płacić powinien i chętnie to też czyni wówczas, gdy jest przekonany, że wymiar tegoż jest oparty na zasadach sprawiedliwości, a nie wzajemnego wysługiwania się.

W tym kierunku musi nastąpić sanacja pojęć, jeśli rozgoryczenie pokrzywdzonych i bezbronnych płatników niema przyjąć groźnych objawów dla drobnego rzemiosła, rękodzieła i przemysłu.

Gdyby sprawiedliwe traktowanie wszystkich było ściśle przestrzegane przy wymiarze podatku, wówczas nie tylko podatek wpływałby mniej opieszale jak dotąd do Kas Skarbowych, lecz i odpadłyby dotychczasowe reklamacje absorbujące drogi czas funkcjonarjuszy państwowych.

Zbliża się obecnie pora wyborów do komisji szacunkowej dla podatku majątkowego, jak również badania zeznań do tego podatku. W tym celu Izba Skarbowa zamianować ma członków i ich zastępców

do komisji proponowanych przez różne Stowarzyszenia, Izby handlowe i t. p. W momencie tym, kiedy to ma nastąpić, zwracam szczególną uwagę czynników miarodajnych, że dotychczasowy system jest nie do utrzymania, i że z nim należy stanowczo raz na zawsze zerwać. W komisjach reprezentować winni płatników podatkowych ludzie ze sfer tych płatników, znający doskonale stosunki wszystkich kategorji płacących podatki, a tem samem odczuwający lub odczuć umiejący ewentualne krzywdy wynikłe z dotychczas stosowanej dowolności w tym kierunku. Niechaj zasiędą tam ludzie bezwzględnie czyści, co do których nie zachodzą podejrzenia, że czynności swe wykonywać będą na korzyść swoją i swych pupilów, nie będą wykorzystywać swych stanowisk dla celów politycznych, to jest o ile będą zasiadać przy komisji nie będą stosować wymiaru podatkowego w formie dawnych porachunków politycznych lub niesnasek osobistych, handlowych lub przemysłowych i cały ciężar podatków zwalać na barki uginającego się drobnego rzemieślnika, przemysłowca lub kupca.

Zeznania płatników należy badać gruntownie a przedewszystkiem uczciwie i sumiennie, a pokaże się ile krzywdy wyrządzono obywatelom przez innych obywateli na podstawie dotychczasowego systemu, który biednych wydawał na łup bogatym.

Członkowie komisji mają święty obowiązek tak wobec Państwa jak i obywateli dokładnie stwierdzić i ustalić sposób i rodzaj zarobkowania płatnika, wszelkie jego główne i uboczne interesa oraz dochody i na tej dopiero podstawie oszacować wysokość podatku.

Gdzie wymiar był wysoki należy go obniżyć, zaś gdzie wymiar był niski podwyższyć a wówczas znikną żale, które dotychczas rozlegały na każdym kroku i były stałym tematem pokrzywdzonych ze szkodą oczywiście dla Skarbu Państwa i w toku będącej sanacji.

J. St.

## Izba rękodzielnicza w Krakowie.

W ubiegłym tygodniu odbyło się Walne Zgromadzenie Izby rękodzielniczej w Krakowie, na którym dokonano częściowego uzupełnienia Wydziału, korzystamy z tej sposobności, aby nad dotychczasową działalnością Izby rękodzielniczej w Krakowie, bliżej się zastanowić. Zdaniem naszem, celem Izby rękodzielniczej jestześrodkowanie wszystkich zawodowych organizacji rękodzielniczych, t. j. cechów i t. p., we wspólnej organizacji aby łączonemi siłami dążyć do przestrzegania interesów rękodzielniczych, czuwać nad ustawodawstwem dotyczącem spraw rękodzielniczych i przemysłowych, starać się o umysłowe i zawodowe udoskonalenie stanu rękodzielniczego, przy pomocy wszystkich służących do tego środków.

Krakowska Izba rękodzielnicza powstała przed blisko 20 laty, miała dosyć czasu. aby sprawami temi się zajmować i jeżeli się zastanowimy nad jej dotychczasową działalnością, to ze smutkiem oświadczyć musimy, że zadań swoich Krakowska Izba rękodzielnicza dotychczas nie spełniała i w kierunku umysłowego, zawodowego i materjalnego, podniesienia stanu rękodzielniczego w obrębie swej działalności dotychczas prawie że nic nie zrobiła.

Przed wojną dowiadywał się rękodzielnik krakowski o istnieniu Izby rękodzielniczej w Krakowie, prawie że wyłącznie przy sposobności wyborów do Rady miejskiej, Sejmu, względnie Rady państwa, a gdy podczas wojny sposobności do wyborów nie było, życie, w Izbie rękodzielniczej w Krakowie prawie zupełnie zamarło i streszcza się ono dotychczas w tem, że poszczególne organizacje rękodzielnicze odbywają tam swoje zgromadzenia z okazji wyborów cechowych, albo też przy okazji załatwienia pertraktacji strejkowych z robotnikami. Od czasu do czasu odbywają się posiedzenia Wydziału Izby rękodzielniczej, na których przeważnie załatwia się sprawy wydawania opinji o udzielenie koncesji przemysłowej i t. p. A przecież tyle jest obecnie piekących wprost spraw do załatwienia, których załatwienia Izba rękodzielnicza by dopilnować powinna i swoim autorytetem opartym na tak licznej rzeszy rękodzielników zachodniej Małopolski by dopilnować mogła.

Pomijając narazie sprawy kształcenia rękodzielników, czeladników i terminatorów, pomówmy najprzód o sprawach nie cierpiących żadnej zwłoki a mianowicie:

Przedewszystkiem sprawy podatkowe państwowe, podatki wodociągowe, podatki lokatorskie, następnie sprawy Zakładu ubezpieczeń od wypadków, Zakładu pensyjnego, sprawa Ochrony lokatorów, sprawa Kasy chorych, sprawa kredytu rękodzielniczego i wiele, wiele innych.

Przedewszystkiem zarzucamy Izbie rękodzielniczej, że mimo swego blizko 20-letniego istnienia nie potrafiła w szerokich sferach rękodzielników wzbudzić tego zainteresowania dla siebie, jakie rękodzielnicy dla Instytucji Izby jako swojej ostoi, mieć powinni, a jeżeli się to nie stało, to tłumaczymy sobie to tem, że Izba rękodzielnicza w Krakowie, ostoją tych rękodzielników dotychczas stać się nie potrafiła.

Weźmy naprzód sprawy podatkowe.

Rękodzielnik Małopolski z wymiarem podatków za czasów zaboru austrjackiego, osobiście prawie nic

do czynienia nie miał. Od czasu do czasu dostawał nakaz płatniczy do podatku zarobkowego względnie osobisto-dochodowego, było mało to siedział cicho, było za dużo to klął i płacił, ale w obec systemu podatkowego byłego zaboru austrjackiego ustawodawstwo podatkowe w rzeczywistości mało go obchodziło. Obecnie sprawa przedstawia się całkiem inaczej.

Ustawy podatkowe państwa polskiego są narazie przynajmniej bardzo zawiłe, i trzeba bardzo wytrawnego znawcy, aby w tym labiryncie ustaw i rozporządzeń wykonawczych się wyznał. Obecnie system podatkowy Państwa polskiego oparty jest przeważnie na tak zw. samoopodatkowaniu się, t. j. na własnych zeznaniach podatnika, które poczynione być muszą według ściśle z góry oznaczonych postanowień i w ściśle przepisanych terminach. Wystawianie i wykupno patentów oparte jest na ściśle sformułowanych postanowieniach i najlżejsze przeoczenie lub nieporozumienie postanowień ustawy podatkowej powoduje utratę prawa wniesienia rekursu przeciwko zbyt wysoko wymierzonemu podatkowi, zaś choćby jednodniowe opóźnienie terminu zapłaty powoduje ogromnie wysokie koszta w drodze procentów zwłoki, kosztów upomnienia, i kosztów egzekucji, które to koszta razem wynoszą choćby przy jednodniowym przekroczeniu terminu zapłaty najmniej 20 procent zwłoki. Nie wymagamy od Izby rękodzielniczej, aby sprawy podatkowe każdego przeciętnego rękodzielnika załatwiała, gdyż byłoby to za daleko idące, ale obowiązkiem Izby rękodzielniczej było i jest nadal postarać się o to, aby szeroki ogół rękodzielników sprawami temi przedewszystkiem zainteresować i w drodze odczytów i zgromadzeń w lokalach Izby rękodzielniczej na ten cel urządzić się mających, zapoznawać.

Wiemy, że wobec gnuśności i nadzwyczajnej opieszałości w sprawach tego rodzaju naszych kolegów rękodzielnikow, zadanie to niełatwe, ale też właśnie zadaniem Instytucji takiej jak Izba rękodzielnicza. jest zainteresowanie się swojemi sprawami pomiędzy rękodzielnikami rozbudzić. Przy dobrej woli i cierpliwości wszystkiego dokonać można!

Nakazy płatnicze sypią się obecnie na rękodzielnika i przemysłowca, jakby z rogu obfitości, tak że możemy spokojnie powiedzieć, że pół dnia obecnie rękodzielnik pracować musi, ażeby na zapłatę tych nakazów płatniczych zarobić, a drugie pół dnia musi tracić ażeby formalności składania zeznań do podatków państwowych, Zakładu Ubezpieczeń, podatków wodociągowych i podatków lokatorskich i t. p. dokonać, tak że na zarobienie aby siebie i rodzinę wyżywić wogóle już mu czasu nie pozostaje.

Wiemy, że podatki państwowe muszą być płacone, wiemy, że i gmina musi znaleźć pokrycie na swoje wydatki, jednakże tych ciężarów, jakie obecnie na rękodzielnika i przemysłowca tak nagle bez żadnego przygotowania spadają, rękodzieło i przemysł stanowczo nie jest wstanie ponieść, i prędzej czy później musi się pod niemi załamać. Obowiązkiem Izby rękodzielniczej jest w drodze ciągłego zwoływania Zgromadzeń rękodzielników, temu niebezpieczeństwu przeciwdziałać. To, że reprezentanci Izby rękodzielniczej w tej lub w tamtej Komisji podatkowej zasiędą, nie wystarcza, i decydującej ulgi rękodzielnikom i przemysłowcom przynieść nie może.

Co do Zakładu Ubezpieczeń od wypadków we Lwowie, Izba rękodzielnicza też odpowiedniego stanowiska nie zajęła, tak że działalność tej Instytucji jest dla przeważającej części, w szczególności drobnego rękodzieła dotychczas nie znaną, i nie znane mu są też ciężary, jakie z tej strony na rękodzielnika już w najbliższej przyszłości spadną.

Za czasów zaboru austrjackiego, Zakładowi Ubezpieczeń od wypadków podlegały tylko te zakłady rękodzielnicze, które przemysł swój wykonywały przy pomocy maszyn, oraz przemysł koncesjowo budowlany.

Obecnie Zakład Ubezpieczeń od wypadków uzyskał od urzędu ustawę, na podstawie której wszystkie Zakłady rzemieślnicze, jak n. p. krawieckie, szewskie i t. p. w których wypadek połączony z kalectwem jest prawie z góry wykluczony, Zakładowi Ubezpieczeń od wypadków podlegają, a opłaty jakie z tego tytułu rękodzielnik będzie musiał ponosić, z pewnością jego podatki i daniny na rzecz państwa przenoszą.

Jeżeli już Izba rękodzielnicza, w czasie uchwalania tego rodzaju ustawy spała tem sprawiedliwiej i uchwaleniu tego rodzaju ustawy zapobiedz się nawet nie starała, to obowiązkiem Izby było w każdym razie stan rękodzielniczy o zaprowadzeniu takiej ustawy w odpowiedniej formie uświadomić i pouczyć jakie obowiązki ten Zakład na rękodzielnika nakłada, tak aby oprócz tego co płacić koniecznie musi, nie płacił jeszcze grzywien za niezgłoszenie się do Zakładu Ubezpieczeń w oznaczonym czasie i t. p.

Nowa ustawa o Ochronie lokatorów, przeszła także bez zainteresowania się nią, ze strony Izby rękodzielniczej, a przecież jednem z głównych postanowień tej ustawy jest, że z dniem 1 stycznia 1925, budynki fabryczne, więcej ustawie o Ochronie lokatorów podlegać nie będą. Jesteśmy przekonani że prawie wszyscy właściciele realności, w których jakiś większy zakład rękodzielniczy lub przemysłowy się znajduje, postarają się o to, aby budynki te,

przez Komisje miejskie, które przecież składają się przeważnie z właścicieli realności uznane zostały za budynki fabryczne, a w następstwie tego, znowu znaczna ilość rękodzielników i przemysłowców, zdani na łaskę i niełaskę właścicieli realności, a co z tego wyniknie, przyszłość okaże.

Tak samo nie przeciwdziałała Izba rękodzielnicza nadużyciom przy ściąganiu podatków wodociągowego i lokatorskiego.

Podatki te wymierzane być mają na podstawie stosunku do czynszu, jaki za zajmowany lokal przed r. 1914 rzeczywiście płacono. Tymczasem właściciele realności w mądrem przewidywaniu tego co będzie, za wspólnem porozumieniem się w r. 1920, przy sposobności składania zeznań do Magistratu, jako czynsze przedwojenne, podali te czynsze, jakie już w r. 1920 pobierali albo też jeszcze wyższe, tak tak że wymiar podatku wodociągowego i lokatorskiego jaki Magistrat na podstawie zeznań właścicieli realności z r. 1920 wymierza, jest conajmniej 2 razy wyższym, niż w rzeczywistości być powinien a rękodzielnikowi przysługuje prawo od wymiaru tego wnieść rekurs do Magistratu. Obowiązkiem Izby rękodzielniczej jest szerszy ogół rękodzielników o fabrycznym stanie rzeczy pouczyć i wyzyskowi rękodzielników przez właścicieli realności w ten sposób zapobiedz.

Te wszystkie swoje obowiązki i wiele wiele innych, jakże na Izbie rękodzielniczej wobec rękodzielników przemysłowców ciążą, Izba dotychczas nie spełniała, i dlatego apatię, jaka cały stan rękodzielniczy w Zach. Małopolsce wobec swojej Izby ogarnęła, łatwo zrozumieć można. I nie należy się dziwić, że uchwała ostatniego Walnego Zgromadzenia nakładająca na każdego rękodzielnika i przemysłowca w obrębie działania Izby wkładkę roczną w wys. 6 Złp. napotyka w kołach rękodzielniczych na opozycję i krytykę, gdyż o ileby działalność Izby ręk. Krakowskiej miała się nadal ograniczyć do dotychczasowych jej czynności, to pieniędzy tych będzie szkoła.

Niech Kierownicy Izby przestaną zajmować się robieniem wielkiej polityki, wyborów i zwalczaniem się pomiędzy sobą, a zajmą się sprawami i interesami stanu ręk. a wtedy przekonają się, że rękodzielnik na Izbę swoją chętnie łożyć będzie, a Izba rękodzielnicza w Krakowie stanie się dla rękodzieła i przemysłu tem, czem rzeczywiście być powinna t. j Ich ostoją i dobrodziejstwem.



# Wybory do kahału.

Na mocy rozporządzenia min. oświaty i wyznań mają się odbyć wybory do gmin żyd. w b. kongresówce, w b. zaborze austrjackim do 1-go czerwca br.

W Krakowie odbędą się wybory przypuszczalnie w drugiej połowie maja i to na podstawie przepisów statutu gminnego zatwierdzonego jeszcze przez c. k. namiestnictwo we Lwowie w r. 1897, a więc przestarzałego i niedemokratycznego nie odpowiadającego teraźniejszym czasom.

Ostatnie wybory w Krakowie odbyły się na podstawie tego statutu w r. 1913 i z powodu monstrualnej ordynacji, jakoteż małego zainteresowania się rękodzielników, ci w wyborach udziału nie brali i nie mieli żadnego przedstawiciela w Gminie wyznaniowej.

Jak już wspomnieliśmy ordynacja wyborcza na podstawie przestarzałego statutu nie jest nawet w przybliżeniu demokratyczną, gdyż w pierwszym rzędzie nie daje prawa wyboru powszechnego, lecz tylko małej części uprzywilejowanych z tytułu majątku lub stanowiska. Wprawdzie prawo wyborcze posiada każdy z ukończeniem 24 r. życia i gdy zapłacił podatek wyznaniowy, tu jednak rządzące większości dla zmniejszenia ilości głosujących nie opodatkowały ludności, nawet takiej która bezsprzecznie podatek wyznaniowy płacić by mogła: dla jaskrawego przykładu przytoczę, że z blisko **1500 ręk. żyd.**, którzy opłacają tak ogromne podatki państwowe, zaledwie **około 200** jest opodatkowanych. Prawo wyborcze posiada również każdy, któremu podatku wyznaniowego w danym roku nie nałożono, lecz miał wymierzony podatek zarobkowy w wysokości 10 koron; a wiadomo, że podatek zarobkowy został zniesiony, na miejscu którego powstał podatek przemysłowy, który wszyscy prowadzący przedsiębiorstwo opłacać muszą, i cóż się okazuje! Rządząca większość dla ścieśnienia prawa wyborczego, pozbawia znowu paręset osób głosu, interpretując. że skoro niema podatku zarobkowego, niema i wyborców tej kategorji. Prawo głosu mają również bez względu na jakiekolwiek opodatkowanie rabini, asesorowie rabinatu, adwokaci, doktorzy wszystkich fakultetów, inżynierowie, czynni i spensjonowani urzędnicy państwowi. gminni, oraz urzędnicy gminy wyznaniowej, profesorowie i nauczyciele szkół, kosztem państwa, kraju i gminy utrzymywanych i t. d.

Głosowanie odbywa się zapomocą kart, lub ustnie.

Kobiety głosują tylko przez pełnomocników.

Wybór Rady wyznaniowej odbywa się w trzech kołach wyborczych czyli kurjach, z których każda

wybiera po 10 członków Rady a jak ten podział wygląda, przedstawimy dla przykładu w przybliżeniu )bowiem dokładnych danych nie posiadamy), że powiedzmy na 3600 wyborców w pierwszym kole wypada 1000 wyborców, w drugim 250 a w trzecim 2350 wyborców.

Jak widzimy z powyżej przytoczonymi formami ordynacji wyborczej, prawo wyborcze posiada tylko drobna część społeczeństwa i to dzielona na 3 części według szablonu wygodnego dla rządzącej większości i nie dająca możności swobodnego wypowiedzenia się.

Rada wyzn. żyd. powinna być reprezentantką całej ludności wybranej na podstawie prawdziwie demokratycznej ustawy wyborczej, tak aby każdy pełnoletni członek gminy przy wyborach mógł swój wpływ na skład rady wywrzeć.

Zadania Rady wyz. żyd. nie powinny się jak dotychczas ograniczać do spraw czysto religijnych względnie filantropijnych, lecz Gmina żyd. powinna objąć w zakres swojego działania całokształt życia Żydów w mieście.

Nie jesteśmy zwolennikami wyznaniowej szkoły żyd. jednakże nie możemy zapominać, że obok szkolnictwa powszechnego. konieczne są też szkoły specjalnie żydowskie a to dla dzieci rodziców, którzy na wychowanie religijne swych dzieci szczególnie silny nacisk kładą, lub dzieciom swym tych przykrości zaoszczędzić pragną, na które one w szkołach publicznych bezsprzecznie są narażone. Gmina żyd. do zakładania takich szkół bezwarunkowo przyczynić się powinna. Również w kierunku kształcenia zawodowego Żydów Gmina żyd. dotychczas nic pozytywnego nie zdziałała a przecież powszechnem już dzisiaj jest przekonanie pomiędzy Żydami, że przyszłość żydostwa leży w dobrze wychowanym i wykształconym rękodzielniku żyd. i że obowiązkiem społeczeństwa żyd. a wszczególności Gminy żyd. jest sprawą tą gorliwie się zająć i wszystko co możliwe w tym kierunku uczynić. W pierwszym rzędzie Gmina żyd. powinna zająć się zakładaniem i utrzymywaniem burs i szkół zawodowych dla terminatorów żyd. Również kulturalnemu wychowaniu młodzieży żyd. w kierunku poznania języka hebrajskiego, literatury i historji żyd. Gmina dotychczać nic nie uczyniła a jest to też jednym głównym z obowiązków Gminy.

Rękodzielnicy żyd. nie będą dłużej stali na uboczu, przyszli bowiem do zrozumienia, że w interesie własnym i całego społeczeństwa żyd. od pracy publicznej usuwać się im więcej nie wolno i już przy obecnych wyborach do Rady wyzn. żyd. wmiarę sił, swoich (narazie przy obecnej ordynacji wyborczej skromnych) starać się będą, aby do Rady weszli ludzie, którzy zadania swoje wobec społeczeństwa żyd. w myśl powyższych wywodów, pojmują.

*Adw. Dr. J. Feuerstein*

# Nowa ustawa o ochronie lokatorów i jej skutki.

II.

Projekt ustawy o którym pisano w poprzednim artykule został już w międzyczasie uchwalonym po uskutecznieniu bardzo nielicznych zmian, tak, że w najbliższym czasie spodziewać się należy ogłoszenia ustawy. Jeśli ogłoszenie nastąpi do 30 kwietnia ustawa zacznie obowiązywać od 1 maja b. r. Nowa ustawa przyznała ochronę jedynie lokatorom i sublokatorom w budynkach, a więc nie mają jej straganiarze, dzierżawcy placów etc. Odnośnie do mieszkań największych jak 4 pokoje nie będzie można tak jak i dotąd umawiać się skutecznie o uchylenie ustawy ochrony lokatorów, a więc nie będzie mógł właściciel żądać wyższych czynszów niż ustawa przypisuje ani też żądać wyprowadzenia się bez ważnych przyczyn w ustawie wyliczonych. Korzystną w tej mierze zmianę zawiera nowa ustawa dla lokatorów o tyle, że właściciele nie będą mogli jak dotychczas żądać ustalenia przez urząd rozjemczy wyższego czynszu niż płacono w czerwcu 1914 roku pod pozorem, że czynsz wówczas był za nizki, lecz przeciwnie obecnie w myśl nowej ustawy czynsz zasadniczy nie śmie być wyższy niż czynsz płacony w czerwcu 1914, a o ile wówczas był za wysoki może być obniżony. Lokatorowie więc powinni skwapliwie skorzystać z tego przepisu i tam, gdzie urzędy rozjemcze poustalały czynsze wyższe niż w czerwcu 1914 płacono, żądać od tychże urzędów obniżenia tych zasadniczych czynszów od kwot płaconych w czerwcu 1914. Przeciw orzeczeniom urzędów rozjemczych nie będzie można w przyszłości wnosić skargi do sądu, lecz będzie tylko odwołanie do sądu okręgowego, który sprawę ostatecznie załatwić musi. Postępowanie to będzie więc dla właścicieli jak i lokatorów daleko korzystniejsze, bo sprawa co do wysokości czynszu będzie przez sąd odwoławczy ostatecznie załatwioną i odpadną liczne i kosztowne procesy o uchybienie orzeczenia sądu rozjemczego. Sąd odwoławczy badać będzie sprawę o ustalenie czynszu merytorycznie i ustali ostatecznie

wedle wyników przeprowadzonej rozprawy i swego swobodnego ocenienia czynsz przedwojenny.

Co się tyczy stawek komornego to te stosownie do wielkości i przeznaczenia lokalu wynosić mają w pierwszym kwartale obowiązywania ustawy od 5 do 50 procent obliczonych wedle czynszu 1914 w przerachowaniu 100 koron = 105 złotych. Wysokość stawek dla poszczególnych lokali i dokładna tabela podaną będzie w następnym artykule w którym także zapoda się nowe przyczyny wypowiedzenia mieszkań ustawą przewidziane.

# Stowarzyszenie Ochrony lokatorów.

Dla obrony interesów lokatorów, zamieszkałych w dzielnicy VII i VIII zawiązało się ostatnimi czasy, pod patronatem Zw. Ochrony lokatorów, m. Krakowa. Zszezenie Ochrony lokatorów na Kazimierzu.
Aż do znalezienia swojego własnego lokalu, w innem miejscu znalazło to Stow. Ochrony lok. przytułek bezpłatny w biurze Stow. rękodzielników Żyd. przy ul. Podbrzezie Nr. 6, a to z tego powodu, że liczy ono między członkami swoimi znaczną ilość rękodzielników żydowskich,

Stow. ręk. żyd. użyczyło gościny w swym biurze Stow. Ochrony lok. nie dlatego, jakoby chciało ze wszystkimi właścicielami realności zasadniczą walkę prowadzić, gdyż nie ze wszystkimi właścicialami realności walkę prowadzić trzeba, tak samo jak nie wszyscy rękodzielnicy, są idealnymi lokatorami. ale nikt temu nie zaprzeczy, że i między właścicielami realności znajdują się jednostki, które stanowiska swego wobec lokatorów nadużywają, i wobec takich właścicieli Stow. ręk. żyd. członków swoich jest zobowiązane bronić.

Jako rękodzielnicy, rozumiemy, to dobrze, że czynsz płaconym być musi że pomału i stopniowo pod względem płacenia czynszu, do stanu przedwojennego powrócić należy, i to w pierwszym rzędzie w interesie ręk. samych, gdyż wtedy tylko ze wzrostem ruchu budowlanego liczyć się będzie można.

Za wzrostem ruchu budowlanego znajdą zaś zarobek tak rękodzielnicy, jak i robotnicy budowlani, a gdy ci zarobią, zarobek ten rozejdzie się pomiędzy innych ręk. branży odzieżowej i żywnościowej. Ochroua lok. jednak musi jeszcze długie lata trwać a to ze względu na zabezpieczenie lokatorom dachu nad głową, co każdy rozsądny człowiek zrozumie.

Doszło do naszej wiadomości, że Spółka z ograniczoną poręką, B. O. N. t. zn. Bank odbudowy, który zawiązał się celem przeprowadzenia remontu domów, na jednym ze swyeh ostatnich posiedzeń, powziął uchwałę, że jak długo Stow. ręk. żyd. w swych murach będzie mieściło Stow. Ochrony lok., tak długo. Bank ten rękodzielników żyd. przy robotach przez siebie prowadzonych zatrudniać nie będzie.

O ile ta uchwała, rzeczywiście miała miejsce, to musimy oświadczyć, że uchwałę taką, uważać musimy za całkiem brutalną próbę wymuszenia, i że tego rodzaju środkami, ludzie, o uczciwości swej sprawy przekonani, ludzie kulturalni, swoich spraw nie bronią.

Narazie tyle, a gdy będzie potrzeba znajdziemy wolę, siłę i środki na brutalność, równą miarą odpowiedzieć.

# O podatku dochodowym na rok 1924.

Termin do składania zeznań o dochodzie, do wymiaru podatku dochodowego na rok 1924. upływa z dniem 20 maja 1924.

**Wolni od składania zeznań są** płatnicy podatku przemysłowego, opłacający ten podatek wedle VIII kategorji przedsiębiorstw przemysłowych. Płatnicy tegoż podatku (VIII kategorya) nie są zobowiązani składać zeznania o podatku dochodowym, tylko na wezwanie Inspektoratów skarbowych. Wszyscy inni płatnicy są zobowiązani do złożenia fasyi o podatku dochodowym (fasye wydają Inspektoraty Skarbowe, Krowoderska 5 względnie Podgórze) z wszystkich dochodów z wyjątkiem dochodów od uposarzeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę. Podatek należy obliczyć wedle tabeli (patrz ostatni numer naszego pisma) zaś kurs przeciętny franka złotego ustalony został na 150.000 Mkp. za jednego franka. Do wypadającej z obliczenia sumy należy doliczyć 20% w podatku państwowym. O ile płatnik nie złoży zeznania w oznaczonym terminie, będzie uskuteczniony wymiar z urzędu i nałożona odpowiednio grzywna najmniejsza 11 fr.

## Jak i kiedy należy zapłacić podatek dochodowy na rok 1924.

Rozporządzeniem ministra skarbu z dnia 10 kwietnia b. r wpłata podatku dochodowego rozłożona została na 4 raty a mianowicie:

**1) Pierwsza rata** ma być wpłacona do dnia 23 kwietnia którą należy sobie samemu obliczyć na podstawie wysokości podatku dochodowego za rok 1923. a zwaloryzowanego na franki złote po kursie za frank 100.000 Mkp. n. p. Płatnik podatku dochodowego zapłacił w roku 1923. sumę 500.000 Mkp., tenże płatnik winien zapłacić kwotę 5 franków złotych, w ten sposób że należy od każdych 100.000 Mkp. podatku za rok 1923. zapłacić 1 franka wedle kursu 1,800.000.

**2) Druga rata** płatna do 24 maja b. r wynosić ma różnicę między połową podatku, przypadającego od dochodu, zeznanego na rok 1924.

**Trzecia rata** płatna do 24 czerwca wynosić ma jedną czwartą część podatku, przypadającego od dochodu zeznanego na rpk 1924,

**Czwarta rata** płatna do 24 lipca wynosić ma jedną czwartą część podatku, przypadającego od dochodu zeznanego na rok 1924.

(Przyp. red. w ostatnim numerze wskutek nieuwagi zecera? zaszła pomyłka albowiem w artykule o podatku doch. str. 9. umieścił mylnie kwotę Mkp. 826.000.000, a należało umieścić kwotę 206.700.000.

## Świadectwa przemysłowe

zostaną podwyższone jak następuje:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Świadectwa Przemysłowe | I. kategorja | 6000 | fr. zł. |
| „ „ | II. „ | 4000 | „ „ |
| „ „ | III. „ | 2000 | „ „ |
| „ „ | IV. „ | 600 | „ „ |
| „ „ | V. „ | 200 | „ „ |
| „ „ | VI. „ | 100 | „ „ |
| „ „ | VII. „ | 50 | „ „ |
| „ „ | VIII. „ | 12 | „ „ |
| „ „ | I. „ | 4000 | „ „ |
| „ Handlowe | II. „ | 320 | „ „ |
| „ „ | III. „ | 65 | „ „ |
| „ „ | IV. „ | 25 | „ „ |
| „ dla handlu rozwozowego | | 50 | „ „ |
| „ „ obnośnego | | 15 | „ „ |

Do zapłaconych cen świadectw przemysłowych musi być dopłacona zwyżka stosownie do podanych powyżej wysokości, w terminie od 15 do 30 czerwca b. r.

## Wskazówki celem uzyskania paszportów.

1) handlowych, przemysłowych, ulgowych opłata 100 franków złotych.

2) handlowych lub przemysłowych na wielokrotne przekroczenie granicy 500 Fr. Zł.

3) w celach familijnych, kuracyjnych i na studja 25 Fr. Zł.

Chcąc uzyskać paszport ad 1) i 2) należy wnieść prośbę do Województwa Oddział przemysłowy Zacisze 5, II p. o wystawienie poświadczenia iż petent wyjeżdża w sprawach handlowych lub przem. ad 3) należy wnieść umotywowaną prośbę oraz dowody do Dyrekcji Policji w Krakowie ul. Krupnicza i tamże będzie opinja wydana.

Dla całego Województwa Krakowskiego przydzielono ogółem 600 paszportów, z czego na Kraków przypada 8 paszportów ulgowych miesięcznie dla osób wyjeżdżających w celach familijnych, kuracyjnych i na studja; po 25 fr. 10 paszportów mieś. dla kupców lub przemysłowców, którzy otrzymają z Województwa poświadczenie o konieczności wyjazdu w sprawach handlowych lub przemysłowych po 100 franków.

## Opłaty wodociągowe.

Z dniem 1 kwietnia obowiązuje nowa taryfa wodociągowa a mianowicie: od lokali handlowych lub przemysłowych opłacony będzie 7560-krotny czynsz z roku 1914, od mieszkań jedno i dwupokojowych 3780-krotny czynsz, zaś od większych mieszkań 5040 krotny czynsz.

Ponadto bądzie osobno policzona nadwyżka konsumencji wody po upływie każdego kwartału i nałożony również będzie osobny podatek za tę nadwyżkę.

### Z sali odczytowej.

## Odczyt prof. Baudonina de Courtenay o kwettji narodowościowej.

Niedawno, bo 27 marca b. r. odbył się wykład znanego uczonego profesora Dr. Baudouina de Courteneay o kwestji narodowośćciowej. Ze względu na, to

że wywody referenta są prawdziwymi perłami postępu demokracji i umiłowania ludzkości, a przeto są godne poznania przez wszystkich, podajemy tu niektóre cenne myśli.

Po scharakteryzowaniu pojęć narodu i narodowości wypowiedział prelegent twierdzenie, że wybujały nacjonalizm to fanatyzm, to partja. U nas w Polsce widzimy często dzięki temu zaślepieniu ciekawy fakt, a mianowicie niektórym Żydom, którzy chcą być Polakami, nie pozwala się na to. Z drugiej jednak strony nie wolno ich do przyjęcia narodowości polskiej zmuszać. Wogóle co do Żydów referent stwierdza, że są oni jeszcze do dzisiaj prześladowani. Także stosunek do innych mniejszości narodowych pozostawia wiele do życzenia, co wywołuje różne dążności odśrodkowe. Hasło „Polska dla Polaków“. tak często dziś podnoszone jest tylko wtedy słuszne, jeżeli pod nazwą Polaków będziemy rozumieć wszystkich obywateli państwa. Dzisiejszy wewnętrzny stan Polski można najlepiej odzwierciedlić zapomocą paradoksu: „Jeszcze Polska nie zginęła, chociaż my żyjemy!

Przy końcu wykładu poruszył prof. de Courtenay kwestję t. zw. misyj narodowych. Pierwsi utworzyli sobie taką misję Żydzi, jako „naród wybrany“ lecz misję nieszkodliwą i bezkrwawą. Inne natomiast misje jak Rzymu, Bizancjum i Moskwy miały się urzeczywistnieć drogą zaborczości. Ale — zdaniem referenta — żadna misja nie jest warta jednej łzy ani jednej kropli krwi człowieka

Jedną tylko misję uznaje referent, to jest misję powszechnego pokoju. Tą tylko misja może uleczyć ludzkość z obłąkania, w jakie popadła i spowodować że religja, nauka, sztuka i sprawiedliwość przestaną być narzędziami w ręku tych, którym są potrzebne dla uciskania drugich.

A. G.

Ze sfer kuśnierskich otrzymaliśmy następujący artykuł;

## „Chodzące magazyny futer“.

Ktoś nie znający naszego podwawelskiego grodu zdziwiłby się bardzo, przeczytawszy ten tytuł.

Nasi jednak kuśnierze wiedzą niestety dobrze, iż odpowiada on rzeczywistości. Niektórzy z nich bowiem, nie mogąc sprzedać towaru, oddają go ulicznym handlarzom i sami w ten sposób poniżają swój zawód. Fakt ten świadczy niezbicie o braku poszanowania dla swego zawodu u pp. Kuśnierzy i stawia w złem świetle stosunki panujące w ich organizacji.

Panowie Kuśnierze! Pamiętajcie o tem, że tylko przez silne zorganizowanie się zapobieżecie temu poniżającemu, kramarczemu traktowaniu swego zawodu, które doprowadzić może wasze rzemiosło do upadku. Pamiętajcie, że należy to zło usunąć natychmiast, a dopiąć tego można przez jak najszybsze i jak nasilniejsze zjednoczenie!

Dnia 7. IV. odbył się sąd polubowny przy Stow. żyd. ręk. między pp. Ignacym Ziegielmannem a Abrahamem Kleinbergerem o obrazę czci który został załagodzony. Na cele dobroczynne Stow. złożył p. Ziegelmann pewną kwotę.

# DZIAŁ ADRESOWY

## Stolarze:

**Israel Hudes,** Dajwór 10.
**Józef Rauch,** Miodowa 28.
**J. Steinberg**, Dajwór 14. Telefon 1378.
**M. Grünberg,** Zwierzyniec, ulica Tatarska 3. Telefon 1515.
**S. Dawidowicz,** Brzozowa 18.

## Pokostnicy i szklarze:

**Heryk Mühlraht,** Dietlowska 44.
**Ignacy Wohlmuth,** Zwierzyniecka 34.

## Ślusarze:

**Berwald Adolf,** Dietla 72.
**Gemeiner Adolf,** Dajwór 10.
**Goldstein Julian,** Dajwór 14. Telefon 4418.
**Grobler Józef,** Plac Bawół.
**Grünberg Leon,** Tatarska 3.
**Halpern Ludwik,** Boże Ciało 17.
**Hammerschlag Samuel** Krakowska 28.
**Habenstock Roman,** Gertudy 14.
**Silberman Zygmunt,** Józefa 11.
**Steigler Dawid,** Dietla 36.
**Wetstein Salomon,** Podbrzezie 3.
**Neumark Judke** Berka Jos 3.

**Gerson Glasner**
Blacharz i instalator, Miodowa 16.

## Krawcy:

**Henryk Schmaus,** Grodzka 71.
**A. Minder,** Gołębia 3. Tel 1523..

## Drukarze:

**Drukarnia Fischera,** Grodzka 62. Telefon 412.

**J. Botwin**
Pracownia wózków dziecięcych Florjańska 30.

**Samuel Wechter**
tokarz, Krakowska 21

Wydawca: Stow. żyd. rękodz, „Szomer Umonim“ Red. odpow. Teodor Dembitzer Drukarnia Fischera w Krakowie